

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРНОГО
РОЗВИТКУ
КАФЕДРА ГЕОДЕЗІЇ І ГЕОІНФОРМАТИКИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
освітнього ступеня: «бакалавр»

на тему: «ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В КОРИСТУВАННЯ ДЛЯ
РОЗМІЩЕННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОСНОВНИХ, ПІДСОБНИХ І
ДОПОМІЖНИХ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД ПІДПРИЄМСТВАМИ, ЩО
ПОВ'ЯЗАНІ З КОРИСТУВАННЯМ НАДРАМИ»

Виконала: студентка групи ЗВ-42 СП
спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій»

Коропісь О.Р.

Керівник: к.е.н. доцент Колодій П.П.

ДУБЛЯНИ – 2025р.

УДК 332.3

Відведення земельної ділянки в користування для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов'язані з користуванням надрами. Коропісь О.Р. - Кваліфікаційна робота. Кафедра геодезії і геоінформатики.– Дубляни, ЛНУВМБ, 2025. 46 с. текст. част., 3 табл., 6 рис., 22 джерел, Електронна презентація.

Проаналізовано діючу нормативно-технічну базу з виконання комплексу робіт щодо відведення земельних ділянок різного цільового призначення в тому числі в користування для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов'язані з користуванням надрами.

Проведено землевпорядні вишукування щодо відведення земельних ділянок.

Розкрито процес збору геопросторових даних та їх опрацювання для формування проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки в користування для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов'язані з користуванням надрами за межами населеного пункту с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області.

За результатами кваліфікаційної роботи сформовано комплекс даних для формування проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки за межами населеного пункту с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З КОРИСТУВАННЯМ НАДРАМИ.....	8
1.1 Нормативно-правове регулювання землекористування та надрокористування.....	8
1.2 Особливості категорії земель, які можуть бути використані для потреб надрокористування.....	11
1.3. Процедура відведення земельних ділянок для розміщення та експлуатації будівель і споруд підприємствами, пов'язаними з користуванням надрами..	13
2. ЗЕМЛЕВПОРЯДНІ ВИШУКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК.....	16
2.1. Підготовка технічного завдання та погодження з органами влади.....	16
2.2. Вибір місця розміщення з урахуванням надр та інженерно-геологічних умов.....	17
2.3. Екологічні обмеження та охоронні зони при проектуванні розміщення об'єкта	19
2.4. Аналіз існуючих обмежень і сервітутів	20
3. ВІДОМОСТІ ПРО ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ	22
4.ТОПОГРАФО-ГЕОДЕЗИЧНІ РОБОТИ.....	27
5. РЕЄСТРАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ УКРАЇНИ.....	32
6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	35
7. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	38
ВИСНОВКИ.....	42
БІБЛЮГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	44

ВСТУП

Актуальність теми. Відведення земельних ділянок є важливим та невід’ємним процесом у системі управління земельними ресурсами, оскільки без належної організації та регулювання земельних відносин неможливо забезпечити раціональне використання земельних ресурсів для різних галузей економіки. Особливо актуальним є питання відведення земель для розміщення та експлуатації основних, підсобних та допоміжних будівель та споруд підприємствами, що займаються користуванням надрами, такими як видобувні та гірничодобувні підприємства. Це важлива частина сталого розвитку, економічного зростання та підтримки екологічного балансу у країні. До того ж, враховуючи значний вплив добувних підприємств на екологічну ситуацію в регіонах, важливою є проблема створення умов для сталого розвитку цих підприємств за мінімізації екологічних та соціальних ризиків. Тому питання ефективного відведення земель для таких підприємств, з врахуванням як і економічних, так і екологічних умов, набуває особливої ваги в сучасних умовах України. Також процес відведення земельної ділянки або найпоширеніший вид землевпорядних робіт, які сьогодні виконують сертифіковані інженери-землевпорядники. Тому обрана тема кваліфікаційної роботи є актуальною в сучасних умовах землевпорядного виробництва в Україні.

Мета і завдання. В даній кваліфікаційній роботі необхідно розкрити процес розробки землевпорядної документації щодо відведення земельної ділянки в користування для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов’язані з користуванням надрами за межами населеного пункту с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області

Предметом дослідження даної роботи є земельна ділянка за межами населеного пункту с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області.

Методологія і методика дослідження. Законодавча та нормативнотехнічна база України.

Інформаційна база. Відкриті інтернет-джерела картографічних даних, матеріали геодезичних спостережень на об'єкті дослідження. Програмне забезпечення Diditals.

Особистий внесок дипломника. Опрацювання законодавчої, нормативної бази відведення земель для розміщення та експлуатації основних, підсобних та допоміжних будівель та споруд підприємствами, що займаються користуванням надрами. Опрацьовано процес обробки геопросторових даних отриманих в результаті геодезичних спостережень. З опрацьованих матеріалів сформовано кадастрову інформацію, яка може бути внесена у систему державного земельного кадастру, а також розкрито нормативне забезпечення процесу внесення даних у Єдиний державний вебпортал.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Складається із вступу, 7 розділів, висновків, бібліографічного списку. Робота виконана на 48 сторінках тексту, презентаційні матеріали підготовлені в програмі Digitals.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З КОРИСТУВАННЯМ НАДРАМИ

1.1 Нормативно-правове регулювання землекористування та надрокористування

Земельні відносини в Україні регулюються низкою законодавчих актів, що визначають порядок використання, охорони та управління земельними ресурсами. Відведення земель для розміщення та експлуатації основних, підсобних та допоміжних будівель та споруд підприємствами, що займаються користуванням надрами, потребує дотримання вимог земельного, міста природоохоронного законодавства.

Основним законом, який закладає фундаментальні засади регулювання земельних та природоресурсних відносин, є Конституція України. Згідно зі статтями 13 та 14 Конституції [1], земля та її надра визнаються об'єктами права власності українського народу. Держава виступає гарантом реалізації цього права, забезпечуючи раціональне використання та охорону природних ресурсів. Норми Конституції формують правову основу для подальшої деталізації процедур у спеціальному законодавстві, зокрема, про передачу земель у користування, оформлення прав на землю, а також екологічної рівноваги.

Основу правового регулювання землекористування складає Земельний кодекс України [2]. У ньому визначено порядок придбання, реалізації та припинення прав на землю, у тому числі у контексті спеціального використання земель для розміщення об'єктів, пов'язаних із видобутком корисних копалин. Кодекс передбачає класифікацію земель за цільовим призначенням, встановлює компетенцію органів виконавчої влади та місцевого самоврядування у галузі земельних відносин. Також у ньому закріплено підстави для формування земельних ділянок, передачі у власність

чи оренду, обмеження прав користування, що особливо важливо при плануванні розміщення надрокористувальних об'єктів.

Закон України "Про землеустрій" [3] включає організаційні, технічні та правові заходи, спрямовані на впорядковане користування землями. Закон передбачає порядок розроблення проектів землеустрою, встановлення кордонів, уточнення зміни земельних ділянок, а також проведення відповідних геодезичних робіт. У випадках, що стосуються надрокористування, положення закону забезпечують правову основу визначення точного розташування ділянок, де здійснюватиметься видобувана діяльність. Це дозволяє уникати юридичних протиріч та конфліктів щодо кордонів та прав на землю..

Доповнює його Закон України «Про державний земельний кадастр» [5], визначає базові положення щодо функціонування єдиної державної системи, в якій зберігаються, систематизуються та оновлюються відомості про земельні ділянки. У документі регламентовано, як формується кадастрова інформація про межі, площу, правовий режим земель, а також про обмеження у їх використанні. Закон має важливе значення для ефективного управління територіями, зокрема в контексті надрокористування - забезпечує доступність та правову визначеність даних про ділянки, що плануються під видобувну діяльність. Відкритість кадастру сприяє зменшенню кількості конфліктів між власниками та користувачами, а також дозволяє органам влади приймати обґрунтовані рішення щодо землекористування.

Облік містобудівних аспектів під час відведення земельної ділянки здійснюється відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». [4], який визначає правила, за якими здійснюється просторове планування території в Україні. Йдеться про документальне оформлення генпланів, схеми зонування, детального планування тощо. Закон відіграє ключову роль при погодженні забудови із землеустроєм і особливо важливий щодо місць для об'єктів, пов'язаних з видобутком корисних копалин. Завдяки нормам цього акта відбувається координація між інтересами держави, бізнесу

та громади у межах одного правового поля, що сприяє прозорому виділенню земель від інфраструктуру надрокористування.

Питання правового регулювання у сфері надрокористування в Україні зосереджене насамперед у Кодексі України про надра, який виступає ключовим джерелом законодавчого забезпечення відносин, що виникають у процесі користування надрами. Цей документ охоплює як норми, що регулюють процедури надання доступу до надр, так і вимоги щодо охорони та раціонального використання цих ресурсів.

Одним із головних положень кодексу є визначення надр як об'єкта права власності українського народу, що підтверджує стратегічне значення цієї категорії природних ресурсів. [6]

Саме статті 16 та 19 Кодексу наголошують на необхідності комплексного підходу: будь-яке використання надр пов'язується з необхідністю попереднього вирішення питань землевідведення. Таким чином, правові норми зазначеного кодексу функціонують не ізольовано, а у тісній взаємодії із Земельним кодексом України, що забезпечує системність правового регулювання у сфері природокористування.

Забезпечення дотримання земельного законодавства та контроль за раціональним використанням земельних ресурсів здійснюється на підставі Закону України "Про державний контроль за використанням та охороною земель", який встановлює відповідальність за порушення у сфері землекористування. [22]

Особливу увагу у процесі відведення земель приділяють питанням охорони навколишнього природного середовища. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачає, що будь-яка діяльність, яка може негативно вплинути на навколишнє середовище, має здійснюватись з урахуванням екологічних вимог (ст. 3). [19]

Реєстрація земельної ділянки у Державному земельному кадастрі, як необхідний етап після погодження проекту землеустрою, здійснюється

відповідно до вимог Закону України «Про державний земельний кадастр» та Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою КМУ № 1051. У процесі реєстрації обов'язково надається кадастровий номер, який є унікальним. Без кадастрового номера проведення реєстрації права використання чи укладання договорів оренди неможливе. [5]

1.2 Особливості категорії земель, які можуть бути використані для потреб надрокористування

Відповідно до Земельного кодексу України, всі землі України поділяються на категорії за їх основним цільовим призначенням. Цей поділ визначає правовий режим використання земельних ділянок та встановлює обмеження щодо їх використання.

Часто виникає ситуація, коли підприємство хоче використовувати земельну ділянку, яка за своїм призначенням не передбачена для промислової діяльності. У такому разі доводиться проходити процедуру зміни цільового призначення земельної ділянки. Це досить тривалий процес, оскільки передбачає затвердження відповідного рішення місцевими органами влади, розробку додаткових документів та узгодження з різними державними установами. Відповідно до статті 20 Земельного кодексу України, зміна цільового призначення є обов'язковою умовою, якщо ділянка спочатку була передбачена для сільськогосподарського чи іншого непромислового використання. [2]

Для розміщення та експлуатації будівель і споруд підприємствами, що займаються користуванням надрами, найбільш актуальними є такі категорії земель:

1. Землі промисловості

До цієї категорії належать земельні ділянки, призначені для розміщення та експлуатації промислових об'єктів, включаючи підприємства, які

здійснюють діяльність у сфері надрокористування. Використання таких земель регулюється статтею 66 Земельного кодексу України, яка визначає порядок надання земельних ділянок для промислових потреб. Зокрема, земельні ділянки можуть надаватися у користування власникам спеціальних дозволів на геологічне вивчення та видобуток корисних копалин шляхом встановлення земельних сервітутів відповідно до меж ділянок надр та строків дії відповідних дозволів. [2]

2. Землі сільськогосподарського призначення

Ці землі призначені для виробництва сільськогосподарської продукції та інших пов'язаних із цим видів діяльності. Відповідно до статті 22 Земельного кодексу України, використання таких земель для несільськогосподарських потреб, включаючи розміщення промислових об'єктів, обмежене. Однак у випадках, коли іншої альтернативи немає, можливе вилучення таких земель для промислових потреб з обов'язковим дотриманням процедури зміни їх цільового призначення та компенсацією втрат сільськогосподарського виробництва. [2]

3. Землі лісогосподарського призначення

До цієї категорії належать землі, вкриті лісовою рослинністю, а також не вкриті лісом, але призначені для потреб лісового господарства. Використання таких земель для потреб, не пов'язаних із лісовим господарством, регулюється статтею 57 Земельного кодексу України. Розміщення промислових об'єктів на цих землях можливе лише у виняткових випадках після зміни їх цільового призначення та відповідних дозволів. [2]

4. Землі водного фонду

Ці землі включають території, зайняті водними об'єктами (річками, озерами, водоймищами тощо), а також прибережні захисні смуги та зони санітарної охорони. Використання земель водного фонду регулюється статтею 58 Земельного кодексу України. Розміщення промислових об'єктів на таких

землях обмежене і можливе лише за умови дотримання екологічних норм та отримання спеціальних дозволів. [2]

5. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення

До цієї категорії належать землі, на яких розташовані об'єкти природно-заповідного фонду (заповідники, національні парки тощо). Використання таких земель регулюється статтею 44 Земельного кодексу України. Розміщення промислових об'єктів на цих територіях заборонено, за винятком випадків, передбачених законодавством, і лише за умови, що така діяльність не завдасть шкоди природним комплексам. [2]

Найбільш підходящими для таких цілей є землі промисловості, оскільки їхнє цільове призначення відповідає вимогам діяльності у сфері надрокористування. Використання земель інших категорій потребує дотримання встановлених законодавством процедур зміни цільового призначення, отримання відповідних дозволів та компенсації можливих втрат. Важливо враховувати екологічні обмеження та забезпечувати раціональне використання земельних ресурсів відповідно до чинного законодавства України.

1.3. Процедура відведення земельних ділянок для розміщення та експлуатації будівель і споруд підприємствами, пов'язаними з користуванням надрами

Процес відведення земельних ділянок для підприємств, що займаються користуванням надрами, є складним і складається з кількох етапів. Він включає не тільки отримання дозволів, а й узгодження документації з різними органами влади.

Починається все з отримання спеціального дозволу на користування надрами. Без цього документа підприємство не має права проводити

геологічне вивчення, розробку чи видобуток корисних копалин. Такий дозвіл видається Державною службою геології та надр України відповідно до статті 16 Кодексу про надра. Процедура його отримання суворо регламентована та вимагає подання заявки, обґрунтування необхідності використання надрами, а також сплати збору за видачу дозволу. [6]

Наступним важливим кроком є розробка проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки. Це один із найскладніших етапів, оскільки вимагає визначення меж ділянки, її площі, категорії та цільове призначення. Відповідно до статті 50 Закону України «Про землеустрій», цей проект можуть розробляти лише сертифіковані інженери-землевпорядники. Документ містить графічні матеріали, аналітичну частину та пояснення можливості використання землі під конкретні об'єкти. Коли справа стосується безпосереднього видобутку з корисними копалинами, підприємству необхідно отримати гірський відвід. Це спеціально певна частина надр, яка передається у використання для промислової розробки. Процедура отримання такого відводу регулюється статтею 17 Кодексу України про надра та вимагає розробки спеціальної документації, яка визначає межі ділянки у надрах, способи видобутку та потенційний вплив на навколишнє середовище.

Далі проект землеустрою слід узгодити із органами влади. Це можуть бути місцеві ради, екологічні служби, органи містобудування та архітектури та інші відомства залежно від специфіки території. Саме цьому етапі можуть виникнути труднощі, пов'язані з екологічними обмеженнями чи невідповідністю плану будівництва території.

Якщо всі погодження отримано, місцевий орган влади ухвалює рішення про надання земельної ділянки. Це рішення є підставою для укладання договору оренди чи надання ділянки у постійне використання.

Завершальним етапом є державна реєстрація права використання земельної ділянки. Без цього навіть ухвалене рішення не дає підприємству законних прав на використання території. Реєстрація здійснюється у

Державному реєстрі прав на нерухоме майно, згідно із Законом України «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяження».

Таким чином, процедура відведення земельних ділянок для підприємств, що займаються надрокористуванням, складна та потребує ретельного дотримання законодавства. Будь-яке відхилення від встановлених норм може спричинити відмову у наданні ділянки або накласти додаткові обмеження на її використання.

2. ЗЕМЛЕВПОРЯДНІ ВИШУКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВІДВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

2.1. Підготовка технічного завдання та погодження з органами влади

На початковому етапі процесу відведення земельної ділянки для розміщення та експлуатації об'єктів, пов'язаних із користуванням надрами, критичним є складання технічного завдання на розробку землепорядної документації. Це завдання має враховувати цільове призначення земельної ділянки, її передбачуване функціональне навантаження, обмеження у використанні, а також вимоги містобудівної документації.

Відповідно до ч. 2 ст. 50 Закону України «Про землеустрій» (редакція від 15.11.2024 р.), підготовка технічного завдання є обов'язковим етапом при складанні проектної документації із землеустрою. У технічне завдання включаються відомості про місцезнаходження об'єкта, його площу, тип об'єкта, наявність охоронних зон, обмежень та необхідних погоджень. [3]

Оскільки йдеться про відведення земель для потреб надрокористування, важливим є також дотримання вимог статті 13 Кодексу України про надра (редакція від 17.01.2025 р.), згідно з якою надання ділянки надр у користування допускається лише за наявності узгодженої документації, у тому числі щодо землекористування. Таким чином, технічне завдання має містити посилання на відповідні дозволи на користування надрами, видані Державною службою геології та надр України відповідно до ст. 16 цього Кодексу. [6]

Подальший процес узгодження передбачає взаємодію з відповідними органами виконавчої влади чи органами місцевого самоврядування, у віданні яких перебувають землі. Це відповідає положенням ст. 123 Земельного кодексу України (редакція від 01.01.2025 р.), де чітко зазначено, що орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, до якого звернувся заявник, розглядає клопотання про надання дозволу на розробку документації із землеустрою та приймає рішення про її погодження чи відмову. [2]

Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності" (редакція від 08.01.2025 р.) у ст. 24 вимагає погодження розміщення об'єкта з детальним планом території чи генеральним планом населеного пункту, якщо така ділянка знаходиться у межах населеного пункту. У разі коли ділянка знаходиться за межами населеного пункту, слід керуватися документацією щодо просторового планування територій громад відповідно до вимог п. 3 ст. 16 того ж Закону. [4]

Таким чином, технічна задача має бути не лише змістовно наповненою, а й затвердженою відповідними інстанціями, щоб надалі не виникло правових перешкод під час проходження етапів узгодження землевпорядної документації. Особливу увагу слід звернути на відповідність запропонованого проекту цільовому призначенню земельної ділянки, визначеній Класифікатором видів цільового призначення земель (наказ Держгеокадастру №376 від 18.05.2010 р.), а також дотримання вимог охорони навколишнього середовища та нормативних актів у сфері надрокористування.

2.2. Вибір місця розміщення з урахуванням надр та інженерно-геологічних умов

Вибір місця розміщення земельної ділянки для потреб, пов'язаних з використанням надр, є ключовим етапом землеустрою, що потребує обліку геологічної будови території, наявності корисних копалин, геоморфологічних особливостей та ризиків інженерно-геологічного характеру. Як передбачено ст. 19 Кодексу України про надра (ред. від 17.01.2025 р.), обґрунтування вибору ділянки надр включає врахування даних геолого-економічної оцінки, гідрогеологічних та інженерно-геологічних умов. [6]

Рішення про розміщення об'єкта має ґрунтуватися на результатах топографо-геодезичних та інженерно-геологічних досліджень. Відповідно до Інструкції про порядок контролю та приймання топографогеодезичних та

картографічних робіт (наказ №19 від 17.02.2000 р.), перед вибором ділянки необхідно виконати натурні обстеження території з урахуванням фізико-географічних характеристик, наявності ерозійних процесів, підтоплен, зсувів та інших факторів, що впливають на стабільність майбутнього об'єкта. [8]

Відповідно до Закону України «Про топографо-геодезичну та картографічну діяльність», такі вишукування є складовою державної системи забезпечення геоінформацією. Вони виконуються на підставі ліцензії та включають обов'язкову перевірку кадастрових та картографічних даних про територію, на якій планується діяльність, пов'язана з надрокористуванням. [14]

Водночас, Закон України «Про землеустрій» (ст. 22) вимагає, щоб у процесі вибору місця враховувалися результати оцінки земель за агровиробничими групами та родючістю ґрунтів. Зокрема, під час відведення земель під промислові об'єкти заборонено розміщувати їх на особливо цінних ґрунтах без погодження. Це також регулюється Наказом №245 Державного комітету України із земельних ресурсів «Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів» (ред. від 06.10.2003 р.). [3] [13]

Крім того, облік даних про стан надр забезпечується шляхом взаємодії з Державною геологічною службою, яка відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері користування надрами» (від 01.12.2022 р.) надає дозвільну документацію та матеріали геолого-геофізичних досліджень. Це дозволяє запобігти використанню нестабільних або екологічно небезпечних територій. [7]

У разі коли ділянка відводиться на території з потенційними зсувами або підтопленням, обов'язковим є проведення інженерно-геологічних досліджень (згідно з п. 6 Інструкції з топографо-геодезичної зйомки в масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000, 1:500, 9). Усі зібрані матеріали передаються

місцевим підрозділам Держгеокадастру на формування землевпорядної документації. [9]

Таким чином, вибір місця для розміщення об'єкта, пов'язаного з користуванням надрами, є складним процесом, що ґрунтується на міжвідомчій координації, дотриманні норм безпеки, охорони навколишнього середовища та нормативів землекористування, передбачених Земельним кодексом України, Кодексом про надра та спеціальними інструкціями у сфері геодезії.

2.3. Екологічні обмеження та охоронні зони при проектуванні розміщення об'єкта.

Проектування розміщення об'єкта, пов'язаного з використанням надр, має здійснюватися з урахуванням екологічних обмежень, режимів охоронних зон та загальних принципів екологічної безпеки, визначених Конституцією України (ст. 16, 50), так і галузевим законодавством. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», при провадженні господарської діяльності має бути забезпечене раціональне використання природних ресурсів та мінімізація шкоди навколишнього середовища. [1]

Особливу увагу під час проектування об'єкта необхідно приділяти обліку зон санітарної охорони джерел водопостачання, прибережних захисних смуг, водоохоронних зон та охоронних зон навколо об'єктів інфраструктури. Відповідно до ч. 1 ст. 58 Земельного кодексу України такі зони мають особливий режим використання, та розміщення на них промислових чи гірничих об'єктів обмежується чи взагалі забороняється. [2]

Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» (ст. 17, редакція від 08.01.2025) передбачає необхідність урахування вимог екологічного, санітарного, протипожежного, інженерного захисту територій у складі містобудівної документації на місцевому рівні (генпланів, детальних

планів територій). Землевпорядні проекти повинні відповідати цим документам. [4]

Додаткові обмеження встановлюються природоохоронним законодавством, наприклад якщо об'єкт планується поблизу заповідників, ландшафтних парків або територій смарагдової мережі. У таких випадках, відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», потрібне узгодження з Мінсередовища та спеціальні екологічні експертизи.

Закон України "Про державний земельний кадастр" (ст. 19) вимагає, щоб у відомостях про земельну ділянку фіксувалися всі види обмежень, включаючи екологічні. Вони є обов'язковими для обліку в проектній документації, зокрема при відведенні земель для гірничих підприємств. Дотримання цих обмежень перевіряється на етапі державної експертизи землевпорядної документації. [5]

Таким чином, екологічна складова проектування є головним чинником, що визначає допустимість та спосіб використання території під потреби надрокористування. Ігнорування цих аспектів не лише порушує законодавство, а може мати серйозні наслідки для екосистем та здоров'я людей.

2.4. Аналіз існуючих сервітутів

Перед відведенням земельної ділянки для розміщення об'єкта, пов'язаного з користуванням надрами, обов'язковим є аналіз правового статусу ділянки та існуючих обмежень щодо її використання. Відповідно до ст. 111 Земельного кодексу України, сервітуту – це право обмеженого використання чужою земельною ділянкою, яке може впливати на умови його відведення та забудови. [2]

Сервітут може бути встановлений як за договором, так і на підставі закону. Найпоширеніші: право проходу, поїзду, прокладання мереж,

водовідведення, експлуатації підземних комунікацій тощо. У разі проектування об'єктів гірничої інфраструктури сервітутів може вимагати технічної перебудови мереж або укладання угод із власниками суміжних ділянок.

Стаття 91 та 96 Земельного кодексу визначають обов'язки власників та користувачів земель щодо дотримання встановлених обмежень, що виникають з санітарних, екологічних, історико-культурних причин або пов'язаних із розміщенням інженерної інфраструктури. Усі такі обмеження підлягають обов'язковому обліку під час складання проекту землеустрою.. [2]

Інформація про обмеження та сервітути зберігається у Державному земельному кадастрі, згідно із Законом України «Про державний земельний кадастр» (ст. 21). Для її одержання здійснюється кадастрова зйомка або вилучення баз даних. Цей етап дозволяє уникнути юридичних конфліктів та забезпечити правову чистоту майбутньої реєстрації об'єкта. [5]

У процесі проектування землевпорядних робіт також враховуються матеріали технічної документації щодо встановлення земельної ділянки (Інструкція №376 від 18.05.2010 р.).

У разі виявлення накладання кордонів, спірних ділянок чи наявності сервітутів проект відведення підлягає коригуванню або супроводжується окремими погодженнями.

Проведення аналізу обмежень та сервітутів це не формальність, а ключовий інструмент запобігання правовим ризикам, особливо в умовах багатофункціонального землекористування та густоти інженерної інфраструктури, характерної для об'єктів надрокористування

3. ВІДОМОСТІ ПРО ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ

Об'єктом даної роботи є земельна ділянка розташована за межами населеного пункту с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області

Характеристика об'єкта:

1) місце розташування: за межами населеного пункту с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області

2) форма власності: державна

3) цільове призначення: 16.00 Землі запасу

Вихідними даними є:

1) розмір земельної ділянки: 0.3600 га

2) викопіювання (фрагмент) з планово-картографічних матеріалів (генеральний план будівництва об'єкта, затверджена містобудівна документація, проект землеустрою тощо). державні будівельні норми, що обґрунтовують розмір земельної ділянки;

3) наявні обмеження: охоронна зона навколо (вздовж) об'єкта транспорту (01.03) площею 0.36 га та охоронна зона навколо промислового об'єкта (01.09) площею 0.36 га

4) земельні сервітути: відсутні

5) умови надання земельної ділянки: у користування

6) інші матеріали (за наявності)

Рельєф – рівнинний. що сприяє зручності проведення будівельних робіт та подальшої експлуатації об'єкта. Рельєф місцевості немає великих ухилів, що мінімізує ризики водної чи вітрової ерозії ґрунтів. Під'їзд здійснюється із земель загального користування (дорога), що забезпечує можливість безперешкодного транспортування необхідного обладнання, матеріалів та подальшого обслуговування інфраструктури об'єкта.

Власником земельної ділянки площею 0.3600 га. є Меденицька селищна територіальна громада.

Рисунок 1. - Місце розташування земельної ділянки, яка відводиться (викопіювання з кадастрової карти . Масштаб 1:10 000)

Межі земельної ділянки визначені безпосереднім обстеженням на місцевості та погоджені із суміжними власниками та землекористувачами, що відображено в акті приймання-передачі граничних знаків на зберігання:

- з північного-заходу - землі загального користування (проїзд)

- з північного-заходу - землі територіальної громади (кад. номер не визначено).

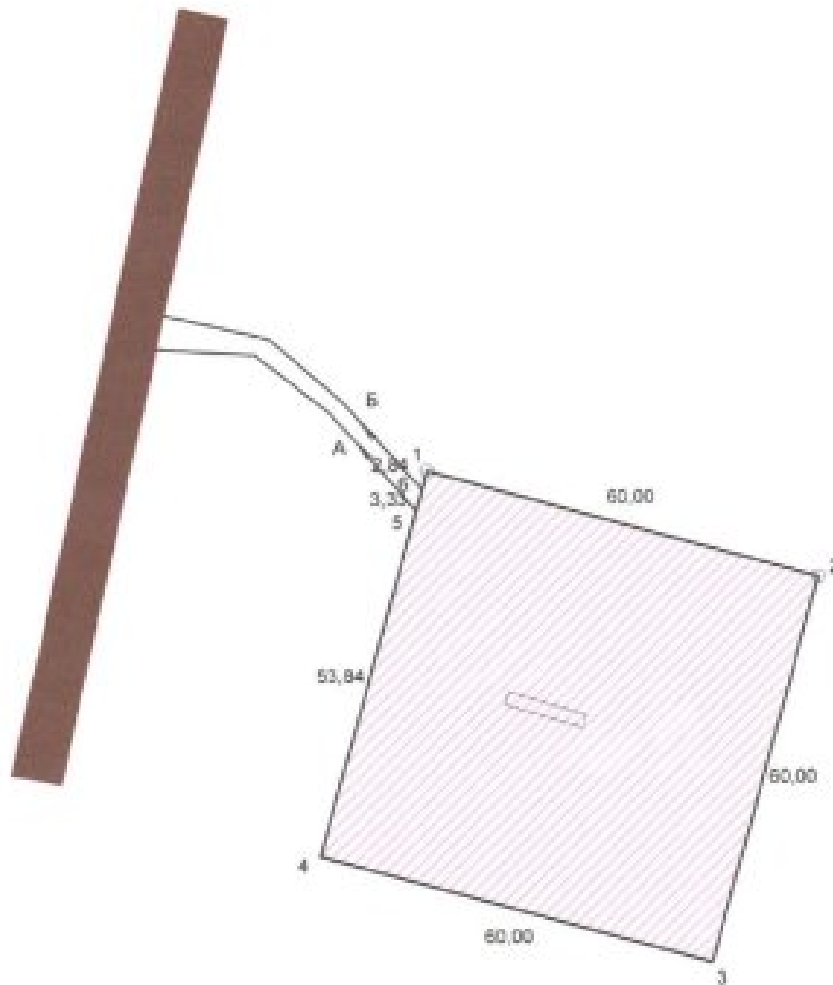

Рисунок 2. – План меж земельної ділянки

Межі земельної ділянки проходять по суходолу, що унеможливилює підтоплення або потреби у додаткових заходах з водовідведення. Під час складання проекту землеустрою земельна ділянка знаходиться у:

землі запасу (код КВЦІЗ -16.00),

угіддя - пасовища (002.02) 0.3600 га.

Земельна ділянка відводиться у користування за цільовим призначенням:

11.01 Для розміщення та експлуатації основних, підсобних та допоміжних будівель та споруд підприємствами, пов'язаними з користуванням надрами.

Визначено перелік обмежень у використанні земельної ділянки таблиці 1.

Таблиця 1 – Перелік обмежень

№ п/п	Код обмеження	Назва обмеження	Основні законодавчі акти	Площа, га
1	01.03	Охоронна зона навколо (вздовж) об'єкта транспорту, Охоронно-захисна зона навколо об'єктів транспорту	Закон України "Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів", Закони України "Про трубопровідний транспорт", "Про транспорт", "Про залізничний транспорт", Повітряний кодекс України	0,3600
2	01.09	Охоронна зона навколо промислового об'єкта, Санітарно-захисна зона свердловини.	Закон України "Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів", Закони України "Про трубопровідний транспорт", "Про транспорт", "Про залізничний транспорт", Повітряний кодекс України	0,3600

На земельній ділянці поширені дернові глибокі глейовані середньосуглинкові ґрунти та їх опідзолені відміни (178д). Дані ґрунти не є особливо цінними землями згідно з наказом Державного комітету України із земельних ресурсів "Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів" №245 від 06.10.2003р. (рисунок 3). Тому ділянка може використовуватись для запланованої діяльності без необхідності додаткових заходів щодо охорони ґрунтового покриву. [13]

Рисунок 3 – Викопіювання з картограми агровиробничих груп ґрунтів

4.ТОПОГРАФО-ГЕОДЕЗИЧНІ РОБОТИ

Перед початком робіт виконано рекогностування території та визначено територію, на якій проводитимуться топографо-геодезичні роботи. Проведено топографо-геодезичні дослідження з метою визначення просторових даних щодо земельної ділянки. Кути поворотів земельної ділянки закріплені металевими трубами (діаметром 3-7 см заввишки 80-100 см).

Під час виконання робіт використовувався теодоліт-тахеометр SOKKIA-SET 530RK3 (свідоцтво про перевірку засобу вимірювальної техніки діє)

Характеристики за параметрами точності та ефективність роботи (рисунок 4).

Відповідно, цей прилад проходить перевірку та отримує Свідоцтво.

Під час перевірки підтверджено, що похибки вимірювання кутів не перевищують $+5''$ і точність виміру відстаней становить:

на призму, мм $2\text{мм}+2\text{мм/км}$

без призми, мм $3\text{мм}+2\text{мм/км}$

Як координатну основу при виконанні робіт використано координати геодезичних пунктів тріангуляції, що зберігаються в архіві ДП «Львівський інститут землеустрою» (отримані в ГУГК УТІДГН каталог 419 від 20.12.1974р.). Створено цифрову модель (dmf-файл) та виготовлено електронний документ (обмінний файл формату «XML») для державної реєстрації земельної ділянки відповідно до вимог ЗУ «Про державний земельний кадастр». Координати кутів повороту меж землекористування обчисленні у системі координат 1963 та 2000 років. Перенесення проекту в натуру здійснення у присутності землекористувача, представника органу місцевого самоврядування та представників суміжних землевласників (землекористувачів), про що складено акт приймання-передачі граничних знаків на зберігання. Зауважень від зацікавлених сторін під час перенесення

проекту в натуру не надходило. План кордонів земельної ділянки складено у масштабі 1:1000 та кадастровий план земельної ділянки 1:1000. Так як зйомка зроблена електронним теодолітом-тахеометром і обробка польових матеріалів виконана на комп'ютері, журнал польових вимірів не додається.

Вимірювання кутів Кутова точність 5 Дальність вимірювання відстаней без відбивача 0.3 – 350 на плівковий відбивач 1.3 – 800 на призму 1.3 – 6000 Точність вимірювання відстаней без відбивача, мм 3мм+2мм/км на плівковий відбивач, мм 3мм+2мм/км на призму, мм 2мм+2мм/км Зорова труба Збільшення зорової труби, крат 30 Мінімальна відстань візування, м 1,3	
--	---

Рисунок 4 – Технічні характеристики теодоліт-тахеометра SOKKIA-SET 530RK3.

За результатами спостережень створено Схему геодезичної основи. (рис.5)

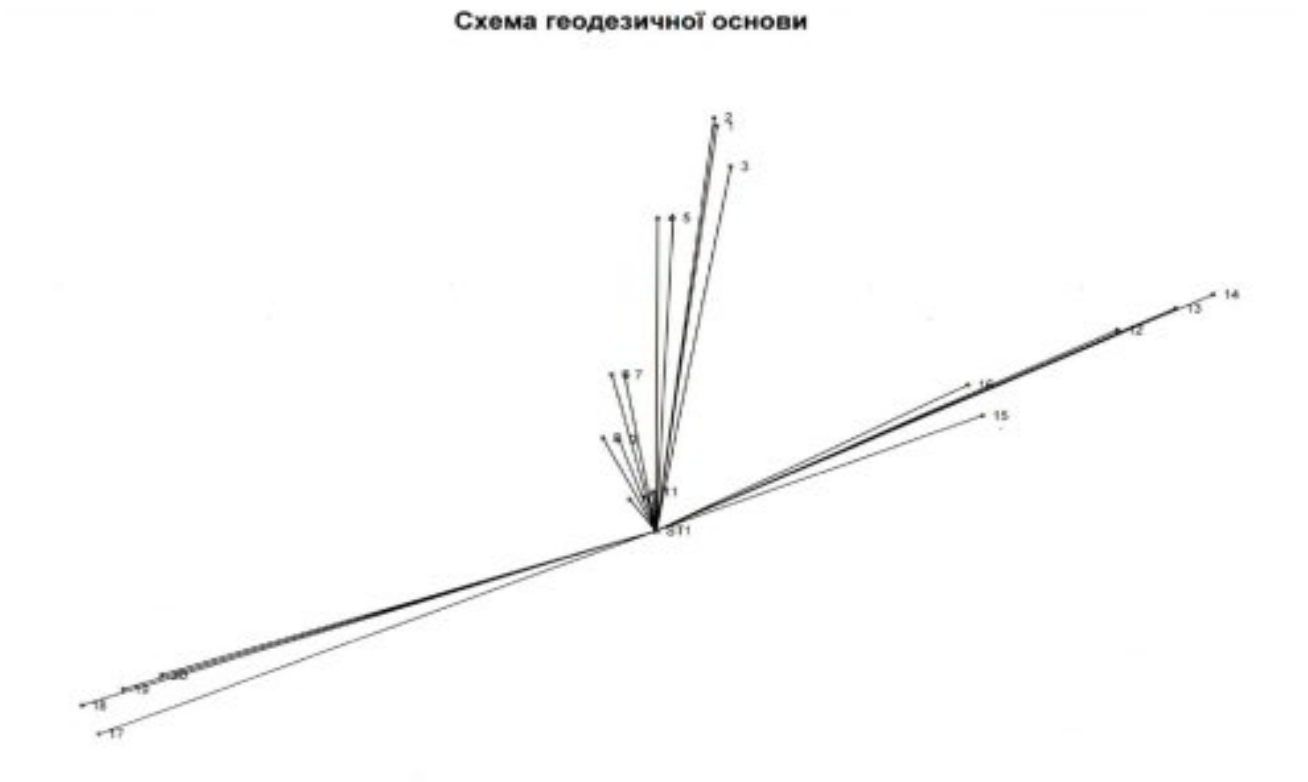
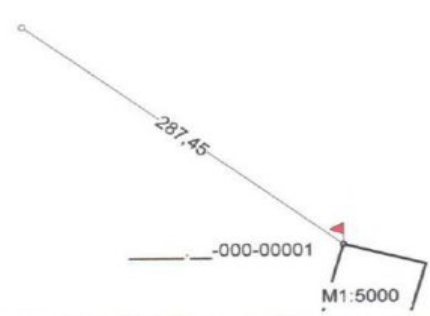
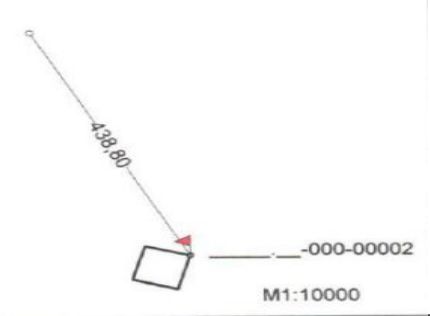
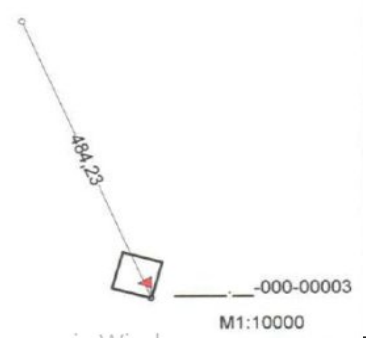
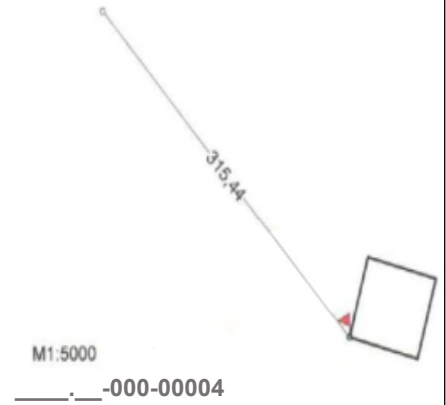

Рисунок 5 – Схема геодезичної основи для прив'язки земельної ділянки

Межові знаки, що фіксують поворотні точки меж земельної ділянки, представлені металевими трубами. Зокрема, граничний знак №1 встановлено у північно-західній частині ділянки на відстані 287,45 метрів від опори ЛЕП. У північно-східній частині ділянки знаходиться граничний знак №2, віддалений на 438,80 метрів від опори ЛЕП. У південно-східній частині ділянки зафіксовано граничний знак №3 на відстані 484,23 метри від опори ЛЕП. У південно-західній частині ділянки розташований межовий знак №4 на відстані 315,44 м від опори ЛЕП. (Показано у таблиці 2).

Таблиця 2 - Список межових знаків

№ з/п	Номер знака	Абрис та опис місцезнаходження межового знака
1	____.____-000-00001	Межовий знак металева труба, закріплена в північно-західній частині земельної ділянки на відстані 287,45 метрів від опор ЛЕП
2	____.____-000-00002	Межовий знак металева труба, закріплена в північно-східній частині земельної ділянки на відстані 438,80 метрів від опор ЛЕП
3	____.____-000-00003	Межовий знак металева труба, закріплена в південно-східній частині земельної ділянки на відстані 484,23 метрів від опор ЛЕП
4	____.____-000-00004	Межовий знак металева труба, закріплена в південно-західній частині земельної ділянки на відстані 315,44 метрів від опор ЛЕП

За результатами знімання визначено 20 пунктів поворотних точок межі земельної ділянки на основі яких математичним способом обчислена її площа (таблиця 3)

На зв	Відліки		Приведен а	Переви щення	Дирекційн ий кут	Координати		Відмітка	
	По гориз.	Виміря				По вертик.	Х		У
Зйомочна точка ST1 i=0.0000, Н=0.0000									
О	359°59'22,0								
1	7°30'17,0"	89.5650	0°13'34,0"	89.5643	0,3540	277° 30'	XXXX 011.7142	XXXX 911.2051	0,3540
2	7°01'59,0"	91.2110	0°13'34,0"	91.2103	0,3605	277° 02'	XXXX 011.1846	XXXX 909,4781	0,3605
3	10°15'16,0"	81.2470	0°19'22,0"	81.2457	0,4582	280° 15'	XXXX 014.4781	XXXX 920,0547	0,4582
4	359°57'00,0	68.6210	0°15'28,0"	68.6203	0,3090	269° 57'	XXXX 999,9528	XXXX 931,3797	0,3090
5	2°29'53,0"	68.7410	0°17'22,0"	68.7401	0,3476	272°30'31,0	XXXX 003.0087	XXXX 931.3258	0,3476
6	345°21'44,0	35.4910	-1°37'26,0"	35.4767	-1,0057	255°22'22,	XXXX 991.0411	XXXX 965,6731	-1,0057
7	349°17'51,	34.8029	-1°44'23,0"	34.7869	-1,0565	259°18'29,0	XXXX 993,5460	XXXX 965,8171	-1,0565
8	332°29'54,0	22.9890	-2°25'26,0"	22.9684	-0,9722	242°30'32,0	XXXX 989,3975	XXXX 979,6251	-0,9722
9	339°27'04,0	21.3680	-2°41'22,0"	21.3445	-1,0026	249°27'42,0	XXXX 992,5116	XXXX 980,0122	-1,0026
10	322°25'00,0	8.7420	-1°33'34,0"	8.7388	-0,2379	232°25'38,0	XXXX 994,6714	XXXX 993,0738	-0,2379
11	355°43'36,0	8.5990	-1°12'35,0"	8.5971	-0,1815	265°44'14,0	XXXX 999,3610	XXXX 991,4267	-0,1815
12	64°15'59,0"	101.7600	0°10'33,0"	101.7595	0,3130	334°16'37,0	XXXX 091.6754	XXXX 955,8342	0,3130
13	64°35'53,0"	114.2620	0°14'34,0"	114.2610	0,4850	334°36'31,0	XXXX 103.2233	XXXX 951.0050	0,4850
14	64°47'59,0"	122.3620	0°13'40,0"	122.3610	0,4875	334°48'37,0	XXXX 110.7249	XXXX 947,9211	0,4875
15	68°39'47,0"	69.6940	0°15'15,0"	69.6933	0,3095	338°40'25,0	XXXX 064.9210	XXXX 974,6539	0,3095
16	62°37'06,0"	69.7630	0°15'15,0"	69.7623	0,3098	332°37'44,0	XXXX 061,9522	XXXX 967,9266	0,3098
17	248°15'17,0	119.6620	-0°04'28,0"	119.6619	-0,1545	158°15'55,0	XXXX 888,8451	XXXX 044,3120	-0,1545
18	251°39'17,	120.7870	-0°01'34,0"	120.7870	-0,0541	161°39'55,0	XXXX 885,3448	XXXX 037,9957	-0,0541
19	251°50'57,0	111.6810	-0°02'47,0"	111.6810	-0,0896	161°59'35,0	XXXX 893,7893	XXXX 034,5242	-0,0896
20	252	103.4930	-0°04'46,0"	103.4929	-0,1428	162°20'48,0	XXXX 901,3807	XXXX 031,3849	-0,1428

5. РЕЄСТРАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ УКРАЇНИ

Реєстрація - це процес внесення інформації про особистості, об'єкти, предмети певних фактів та інше до спеціальних реєстрів, списків або книг з метою ведення обліку та надання їм законної сили [8].

Як уже було зазначено, процес відведення земельної ділянки в користування для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов'язані з користуванням надрами, є багатоступеневим та потребує дотримання вимог чинного законодавства України.

1. Підготовка та надання документів для реєстрації у ДЗК

Після погодження проекту землеустрою землепорядна організація формує пакет документів, необхідних для реєстрації земельної ділянки у ДЗК.

- заяву про державну реєстрацію земельної ділянки;
- документація із землеустрою, що містить відомості про земельну ділянку;
- електронний документ, що містить інформацію про об'єкт Державного земельного кадастру.

2. Проведення державної реєстрації земельної ділянки

Державний кадастровий реєстратор, отримавши зазначені документи, здійснює перевірку їх відповідності вимогам законодавства та вносить відомості про земельну ділянку до ДЗК. надходження документів.

3. Присвоєння кадастрового номера та отримання витягу з ДЗК

Після внесення відомостей про земельну ділянку йому надається унікальний кадастровий номер. Відповідно до статті 15 Закону України "Про Державний земельний кадастр", кадастровий номер є обов'язковим ідентифікатором земельної ділянки. [5]

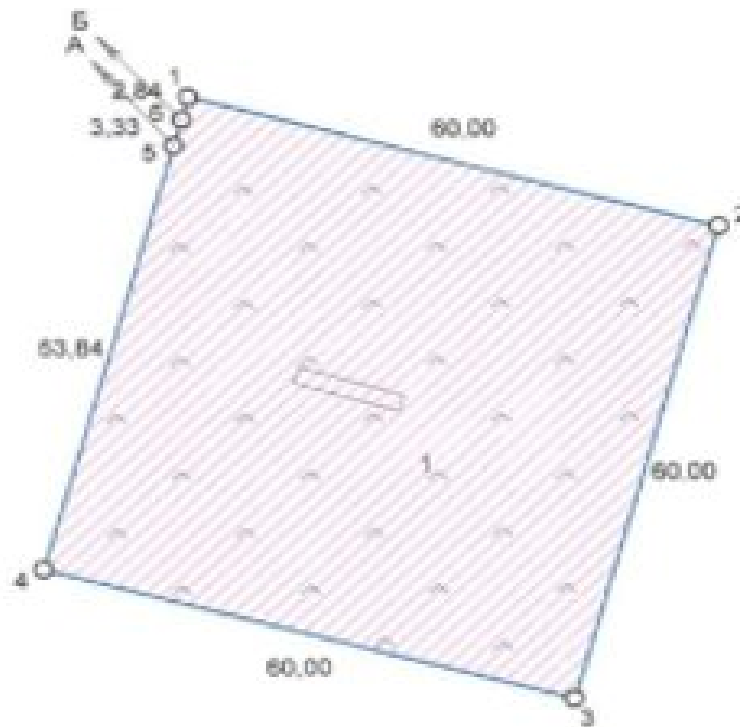

Рисунок 6. Кадастровий план земельної ділянки

4. Державна реєстрація прав на земельну ділянку

Наступним кроком є державна реєстрація права користування земельною ділянкою у Державному реєстрі прав на нерухоме майно. Відповідно до статті 125 Земельного кодексу України, право власності та право користування земельною ділянкою виникають з моменту державної реєстрації цих прав. [2]

5. Особливості надання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами

Слід зазначити, що відповідно до статті 134 Земельного кодексу України земельні ділянки державної чи комунальної власності, які використовуються для потреб, пов'язаних з користуванням надрами, можуть надаватися без проведення земельних торгів. Це становище спрощує процедуру отримання таких земельних ділянок для підприємств, які провадять діяльність у сфері надрокористування. [2]

Таким чином, процес реєстрації земельної ділянки у Державному земельному кадастрі для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов'язані з користуванням надрами, та потребує ретельного дотримання всіх вимог чинного законодавства України.

6. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Організація охорони праці для підприємства.

Відповідно до Закону України "Про охорону праці" від 14.10.1992 р. № 2694-ХІІ, охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, які забезпечують безпеку, збереження життя та здоров'я працівників у процесі трудової діяльності [17].

Управління охороною праці на підприємстві, яке здійснює діяльність, пов'язану з користуванням надрами, покладається на керівника підприємства, службу охорони праці, керівників підрозділів та посадових осіб. До участі у процесах планування та контролю заходів безпеки залучаються працівники, профспілки, комісії з охорони праці, уповноважені особи та представники фонду соціального страхування.

На малих підприємствах, де немає окремих підрозділів, функції охорони праці покладаються безпосередньо на власника. Важливою умовою ефективного функціонування системи охорони праці є створення відповідної служби з компетентним персоналом, який має знання в галузі безпеки виробництва.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1993 р. №754, за порушення вимог охорони праці на підприємства накладаються штрафи. Порушенням вважається недотримання законодавчих та нормативних актів, невиконання розпоряджень державного нагляду, а також виникнення нещасних випадків чи професійних захворювань з вини підприємства.

Шкідливі фактори виробничого середовища

Процес відведення земельної ділянки для підприємств, пов'язаних із надрокористуванням, передбачає не лише польові геодезичні роботи, а й інтенсивну офісну діяльність, зокрема: опрацювання картографічної

документації, використання геоінформаційних систем, підготовку технічної документації тощо. У таких умовах основними факторами ризику є:

- інформаційне та нервово-психічне перевантаження;
- навантаження на зорову систему при тривалій роботі за комп'ютером;
- гіподинамія та перенапруга кістково-м'язового апарату;
- емоційне виснаження через дедлайн та обробку великих обсягів інформації.

Погано організоване робоче місце комп'ютерного користувача може призвести до виникнення таких патологічних станів, як втома очей, біль голови, функціональні розлади нервової системи, порушення постави і т.д.

Атестація робочих місць

З метою забезпечення безпечних умов праці підприємство має проводити атестацію робочих місць. Вона передбачає:

- ідентифікацію шкідливих та небезпечних факторів;
- аналіз санітарно-гігієнічних умов;
- оцінку відповідності умов праці чинним стандартам та нормам;
- обґрунтування права на пільги, додаткові відпустки, скорочений робочий день тощо.

Ця процедура важливе регулювання трудових відносин між роботодавцем і працівником за умов впливу виробничих ризиків.

Захист населення у надзвичайних ситуаціях

У разі функціонування підприємств, що пов'язані з надрокористуванням, значної ролі грають заходи цивільного захисту населення. Відповідно до Кодексу України про надра [6], у сфері користування надрами допускається лише така діяльність, яка не створює загрози життю, здоров'ю людей та навколишньому середовищу.

Основними ризиками надзвичайних ситуацій для таких підприємств є:

- витікання шкідливих речовин у разі аварій на свердловинах чи шахтах;
- техногенні землетруси або просадки ґрунтів;

- забруднення підземних вод та повітря;
- загоряння або вибухи газів та пилу.

Підприємство має мати план реагування на НС, зокрема:

- план евакуації персоналу;
- системи оповіщення;
- інструкції щодо безпечної поведінки;
- засоби індивідуального захисту.

Участь у навчаннях із цивільного захисту, відпрацювання алгоритмів дій під час НС та співпраця з органами ДСНС є обов'язковими елементами підготовки підприємства до можливих загроз.

7. ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Процес відведення земельної ділянки для розміщення та експлуатації будівель та споруд підприємствами, які здійснюють діяльність у сфері користування надрами, має супроводжуватись дотриманням екологічних вимог, передбачених законодавством України. Охорона навколишнього середовища є одним із ключових аспектів, який враховується при прийнятті рішень щодо використання земель, у тому числі які мають природоохоронну, рекреаційну чи особливу цінність.

1. Правові основи охорони навколишнього середовища

Законодавчою основою для забезпечення екологічної безпеки є Закон України «Про охорону навколишнього середовища», який у статті 3 визначає необхідність раціонального використання природних ресурсів та запобігання їх виснаженню [19].

У зв'язку з тим, що визнання актуальності екологічних проблем і наявність екологічних прав громадян відбувалося порівняно недавно, усвідомлення того, що основні права людини, в тому числі і право на життя, залежать від стану навколишнього середовища, прийшло лише в останні десятиліття XX століття. Прийнято низку основних міжнародно-правових документів у сфері охорони навколишнього середовища, в яких визнано:

- основні екологічні права громадян;
- зв'язок між можливістю забезпечення прав людини та станом навколишнього середовища.

До ключових міжнародних документів належать:

- Стокгольмська декларація (1972)
- Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (1991)
- Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку (1992)

- Конвенція про біологічну різноманітність (1992)
- Організація конвенція (1998) про доступ до екологічної інформації [20]

Відповідно до статті 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» пріоритетними напрямками державної політики є:

- забезпечення екологічної безпеки та збереження природних систем;
- запобігання негативному впливу господарської діяльності на навколишнє середовище;
- відшкодування збитків, заподіяних екологічними правопорушеннями. [19]

2. Оцінка впливу на довкілля (ОВД) та екологічна експертиза.

Особливе значення у процесі відведення земель відіграє Закон України «Про оцінку впливу на навколишнє середовище», який у статті 2 встановлює обов'язковість проведення ОВС для діяльності, пов'язаної із видобутком корисних копалин, бурінням свердловин та іншими процесами, які можуть спричинити значний екологічний ризик. Оцінка впливу передбачає:

- аналіз потенційних негативних наслідків для довкілля;
- розробка заходів щодо їх запобігання або мінімізації.

Окремим інструментом екологічного контролю є екологічна експертиза, порядок проведення якої регулюється Законом України «Про екологічну експертизу». Відповідно до статті 5 обов'язковій експертизі підлягають:

- проекти законодавчих та нормативних актів, пов'язаних із природокористуванням;
- матеріали обґрунтування господарської діяльності;
- проекти будівництва об'єктів, які можуть вплинути на стан навколишнього середовища.

Висновки екологічної експертизи мають обов'язкову силу і є підставою для прийняття рішень щодо реалізації проектів.

3. Вимоги до рекультивації земель та охорона ґрунтів

З метою збереження родючості ґрунтів та запобігання їх забруднення Земельний кодекс України (стаття 162) вимагає, щоб підприємства, які отримують землю для експлуатації споруд, пов'язаних з користуванням надрами, здійснювали рекультивацію порушених земель після завершення робіт. Цей процес включає:

- відновлення ґрунтового покриву;
- забезпечення подальшого використання земель відповідно до їх цільового призначення. [2]

Крім того, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (стаття 15) зобов'язує суб'єктів господарювання:

- дотримуватись екологічних стандартів та нормативів;
 - своєчасно надавати інформацію про стан довкілля;
 - відшкодовувати збитки, заподіяні екологічними порушеннями.
- [19]

4. Обмеження у природоохоронних зонах

У разі якщо земельна ділянка розташована в межах природно-заповідного фонду, діяльність підприємств регулюється Законом України "Про природно-заповідний фонд України". Відповідно до статті 16, використання земель заповідників, національних парків та інших територій, що охороняються, можливе тільки при:

- узгодження з екологічними органами;
- дотримання спеціальних режимів охорони.

5. Вимоги до поводження з відходами та водними ресурсами

Додаткові екологічні обмеження встановлюються:

- Закон України «Про відходи», який вимагає від підприємств забезпечувати безпечне поводження з промисловими відходами та їхню утилізацію;
- Водним кодексом України (стаття 65), що регулює використання водних ресурсів при видобутку корисних копалин, зокрема:
- обмеження скидів забруднених стічних вод;
- захист водних об'єктів від забруднення.

6. Екологічний аудит як інструмент контролю

Відповідно до Закону України «Про екологічний аудит», підприємства, які провадять діяльність у сфері надрокористування, можуть бути зобов'язані проводити незалежну оцінку своєї діяльності на відповідність екологічним вимогам. До основних завдань екоаудиту відносяться:

- виявлення екологічних ризиків;
- оцінка дотримання нормативів;

розробка рекомендацій щодо зменшення шкідливого впливу.

Таким чином, екологічна складова є невід'ємною частиною процесу відведення земельної ділянки для підприємств у сфері надрокористування. Дотримання вимог екологічного законодавства дозволяє:

- знизити ризики негативного впливу на довкілля;
- зберегти природні ресурси;
- забезпечити екологічну безпеку регіону.

Інтеграція механізмів ОВС, екологічної експертизи, рекультивації земель та екоаудиту у процес землевідведення сприяє стабільному природокористуванню та збалансованому розвитку господарської діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеної кваліфікаційної роботи було сформульовано низку важливих висновків.

Процедура відведення земельних ділянок залишається одним із ключових та постійно актуальних завдань у сфері землеустрою. Вона потребує ретельного та індивідуального підходу, а також глибокий попередній аналіз кожного етапу.

Порядок відведення земельних ділянок в Україні чітко регламентований чинним законодавством і включає два взаємопов'язані аспекти. Перший – це юридична складова, що охоплює забезпечення відповідності документації встановленим вимогам та належне проходження всіх етапів узгодження. Другий – технічна складова, яка передбачає отримання точних та достовірних геопросторових даних, а також суворе дотримання вимог щодо їх якості та точності.

У рамках виконання цієї роботи було показано пакет матеріалів, необхідних для відведення земельної ділянки загальною площею 0,3600 га. Ця ділянка призначена для розміщення та експлуатації основних, підсобних та допоміжних будівель та споруд підприємствами, діяльність яких пов'язана з користуванням надрами. Місце розташування об'єкту – поза населеним пунктом с. Волоща на території Меденицької селищної територіальної громади Дрогобицького району Львівської області.

При виконанні кваліфікаційної роботи на об'єкті дослідження було ідентифіковано та встановлено зони обмеженого використання земель. Зокрема, виділено охоронні зони сукупною площею 0,3600 га. До них відносяться: охоронно-захисна зона навколо об'єктів транспорту, що становить 0,3600 га, а також санітарно-захисна зона свердловини, що розташована навколо промислового об'єкта, яка також займає 0,3600 га.

Крім основних завдань, у роботі були розглянуті важливі аспекти охорони навколишнього природного середовища, а також питання щодо охорони праці та забезпечення захисту населення у надзвичайних ситуаціях.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.01.2025).
2. Земельний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 10.01.2025).
3. Про землеустрій: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення: 15.01.2025).
4. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 08.01.2025).
5. Про державний земельний кадастр: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 8. ст. 61. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text> (дата звернення: 08.11.2024).
6. Кодекс України про надра. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 36. ст. 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 17.01.2025).
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері користування надрами: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2805-20#Text> (дата звернення: 01.02.2025).
8. Інструкція про порядок контролю і приймання топографо-геодезичних та картографічних робіт: Наказ Головного управління геодезії, картографії та кадастру України від 17.02.2000 № 19. (дата звернення: 17.02.2025).

9. Інструкція з виконання топографо-геодезичного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000, 1:500: Наказ Головного управління геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України від 09.04.1998 №56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0393-98#Text>.
10. Теоретичні основи державного земельного кадастру: навч. посіб. / М. Г. Ступень, Р. Й. Гулько, О. Я. Микула та ін. ; за заг. ред. М. Г. Ступеня. 2-ге вид., стереотип. Львів : Новий Світ-2000, 2006. 336 с.
11. Гопцій Д., Завальний С. Особливості відведення земельних ділянок для потреб надрокористування. *Землевпорядний вісник*. 2015. № 6. С. 38–41.
12. Шульга М. Виникнення земельних прав для потреб нафтогазової галузі. State Organization «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine» National Technical University «Dnipro Polytechnic». 2022. С. 210.
13. Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів: Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах від 06.10.2003 № 245. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0979-03?find=1&text=178#w1> (дата звернення: 06.02.2025).
14. Про топографо-геодезичну, картографічну діяльність: Закон України від 23.12.1998 № 353-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text>.
15. Інструкція про встановлення, відновлення меж земельних ділянок в натурі або на місцевості та їх закріплення межовими знаками: Наказ Державного комітету України із земельних ресурсів від 18.05.2010 № 376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-10#Text>.
16. Реєстрація земельних ділянок: підручник / М. Г. Ступень, О. Ф. Ковалишин, С. О. Малахова та ін. ; за заг. ред. М. Г. Ступеня. Львів, 2012.
17. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 04.04.2025).

- 18.Осадчук І. П., Сакун М. М. Охорона праці в галузі: навч. пос. Одеса : Барбашин, 2007. 480 с.
- 19.Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 10.04.2025).
- 20.Права та обов'язки громадян у сфері охорони довкілля. Департамент екології та природних ресурсів Рівненської облдержадміністрації.
- 21.Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003 № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text> (дата звернення: 08.02.2025).
- 22.Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 39. ст. 350. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text> (дата звернення: 08.02.2025).